

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep.
0030 OSLO

Helse- og omsorgsdepartementet	
Saksnr.: 3567 200504154	Dok.nr.: 3
Aktkode: 008	Journ.dato: 29.11.05
Ans.: ADA-AS	Saksbeh.: ELV
Utf.:	

Deres ref.:

Vår ref.: 2003/00049 MW Dato: 21.11.2005

HØRINGSSVAR VEDR. KRAV OM POLITIATTEST FOR HELSEPERSONELL OG SOSIALPERSONELL

Fellesorganisasjonen for barnevernpedagoger, sosionomer og vernepleiere (FO) har mottatt høringsnotat av 23. august og vil her gi våre synspunkter på forslaget om å kreve politiattest for helsepersonell og sosialpersonell.

FO har lenge vært opptatt av det skal stilles krav om politiattest for helsepersonell og sosialpersonell som skal jobbe med utviklingshemmede og barn. Vi er derfor svært fornøyd med at dette skjer nå. FO støtter i utgangspunktet det forslaget som forligger, men mener der er grunnlag for å vurdere en del sider ved forslaget ytterligere. I tillegg ønsker vi å peke på flere tiltak som vil kunne bidra til å redusere denne typen overgrep.

Tiltak for å unngå overgrep i omsorgen for utviklingshemmede og barn

Helse- og sosialfaglig arbeid utøves i møtet mellom mennesker. Måten yrkesutøveren møter enkeltmennesker og grupper på, er avgjørende for å kunne yte tjenester og hjelp. Å vise respekt, åpenhet, tillit og omsorg krever etisk klokskap og et bevisst, profesjonelt forhold til egne motiver og verdier. Forholdet mellom pasientens selvbestemmelse og bruk av makt og tvang er et særlig komplisert tema.

Som det pekes på i høringsnotater er det svært få av disse lovbruddene som avdekkes. Innføringen av krav om politiattest vil på ingen måte kunne stoppe alle overgrep som begås overfor utviklingshemmede og barn. For at lovens intensjoner skal oppnås, er det avgjørende at det satses på ulike tiltak som kan hindre overgrep i omsorgen for utviklingshemmede og barn. Derfor er det viktig at det i denne sammenheng også fokuseres på hvilke andre virkemidler som kan bidra til at forekomsten av overgrep overfor brukerne av disse tjenestene blir minst mulig.

FO vil i denne sammenheng spesielt peke på fire punkter:

Bemanning og kompetanse

FO mener at det mest grunnleggende grepet for å redusere og kanskje fjerne forekomsten av overgrep, er å ha rett bemanning – både når det gjelder omfang og kompetanse. Tjenestens bemanning må reflektere hjelpebehovet innenfor den enkelte tjeneste og danne grunnlag for at den ansatte kan være en så god hjelper som mulig. En kompetent bemanning med gode

arbeidsforhold vil kunne bidra til at denne type lovbrudd i større grad enn i dag både vil bli forhindret og avdekket.

Sikre muligheter for kompetanseutvikling, veiledning og faglig refleksjon

Alle ansatte må gis tid og mulighet til faglig veiledning, samt etisk og kritisk refleksjon i yrkesutøvelsen. Faglig veiledning må inngå som integrert del av den faglige virksomheten. Det må satses på kompetanse. På samme måte som det innenfor deler av helsesektoren stilles krav til bemanningens formelle kompetanse, må dette også gjøres innenfor tjenestene for barn og mennesker med psykisk utviklingshemming. Det må lages bemanningsnormer med utgangspunkt i behovet for både bachelor i helse- og sosialfag og hjelpepleiere/omsorgsarbeidere.

Skikkethetsvurderinger

FO har lenge vært opptatt av at det skal drives skikkethetsvurdering under utdannelsen av helsepersonell og sosialpersonell i utdanningsinstitusjonene. Arbeidet med å få til dette må intensiveres og implementeres i flere utdanninger enn lærerutdanningen. Erfaringer med skikkethetsvurdering i lærerutdanningen i dag visere at stykkprisfinansieringen i utdanningssystemet bidrar til å svekke ordningen. FO kjenner til at dette finansieringssystemet også bidrar til at flere sosionom-, barnevernpedagog- og vernepleierutdanningene opplever et sterkt press på å uteksaminere flest mulig studenter. Dette har uheldige utslag for kvaliteten på disse utdanningene.

Autorisasjon

FO mener at autorisasjonsordningen må utvides til også å gjelde for sosialfaglig personell. Autorisasjonsordningen bidrar til å etablere kvalitets- og sikkerhetsstrukturer rundt mottakerne av sosiale tjenester. I dag er det slik at personer som mottar tjenester fra sosialarbeidere ikke har de samme kvalitetsstrukturene rundt seg som pasienter som mottar tjenester fra helsepersonell. Dersom man bryter med etiske normer, faglige standarder eller begår lovbrudd, kan man miste autorisasjonen. Ordningen er med på å bidra til at de forgår en skikkethetsvurdering gjennom hele yrkesutøvelsen. Dette er særdeles viktig i tjenestene for sårbare brukergrupper, som selv har varierende forutsetninger for å kunne verne seg mot - eller forhindre - overgrep og svikt. Dette gjelder både barn og mennesker med psykisk utviklingshemming. Begge disse tjenesteområdene har et stort antall fagutøvere som ikke er autorisert personell – og FO frykter at manglende autorisasjon bidrar til å svekke kvaliteten på tjenestene. FO er spesielt opptatt av at sosionomer og barnevernpedagoger må bli autorisert personell.

Skal andre typer straffbare handlinger fremgå av attesten?

I punkt 6.4. drøftes det om det er andre typer straffbare handling som bør fremgå av attesten. FO har ved behandling av bestemmelsen i forhold til barnevern og barnehage fremholdt at det også bør vurderes om grov vold skal defineres som straffbar handling i en slik attest. I omsorgen for utviklingshemmede har flere av hjelpemottakerne en atferd som kan være utagerende, og som kan trigge bruk av vold. På samme måte som for barn, vil mange av disse menneskene også ha begrensede muligheter for å ivareta seg selv i møte med voldsutøvelse. Hensynet til barna og mennesker med utviklingshemming må her veie tyngst. FO ber derfor departementet om å vurdere om også straffbare handlinger av denne typen skal inkluderes i politiattesten.

FO kan ikke se at det er noe grunnlag for å holde voldtekt utenfor en slik attest. Dette er på samme måte som overgrep overfor barn en type atferd som er helt uforenlig med å bistå utsatte grupper - som utviklingshemmede og barn.

På hvilke tidspunkt kan det være aktuelt å kreve politiattest?

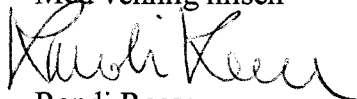
I denne sammenhengen foreslås det også at det skal gis mulighet til å innhente fornyet politiattest dersom det foreligger en aktverdig grunn som berettiger slik utstedelse, for eksempel dersom det foreligger mistanke om at det er begått seksuelle overgrep mot et barn eller en utviklingshemmet etter at den forrige attesten ble lagt frem.

Det foreslås også at det skal gis adgang til å kreve at personell som er i stilling ved lovens ikrafttredelse, skal framlegge attest, dersom det foreligger mistanke om at det er begått overgrep.

I tilknytning til disse forslagene mener FO at det må arbeides med rutiner knyttet til gjennomføringen av disse bestemmelsene som sikrer at ansatte som blir mistenkt for å ha utøvd vold eller seksuelle overgrep, gis rettigheter som ivaretar dem som arbeidstakere.

Avslutningsvis vil vi understreke viktigheten av å utarbeide gode forskrifter som, så langt det er mulig, gir klare bestemmelser for den praktiske håndteringen og implementeringen av loven i de aktuelle tjenester.

Med vennlig hilsen

Randi Reese
Forbundsleder

Marianne Wallestad
Fagkonsulent